

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Університету державної фіскальної служби України (протокол № 7 від 24 червня 2021 року) та уточненої Вченою радою Державного податкового університету (протокол № 10 від 13 березня 2025 року)

ВИТЯГ

з протоколу фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права Державного податкового університету

Присутні:

директор навчально-наукового інституту права, д.ю.н., професор, заслужений юрист України В.В. Топчій, заступник директора з навчально-методичної роботи навчально-наукового інституту права, к.ю.н., доцент Лугіна Н.А., заступник директора з навчально-організаційної роботи навчально-наукового інституту права, к.ю.н., доцент Омельчук Л.В.; *кафедра теорії та історії держави і права*: завідувач кафедри, к.ю.н., доцент Бак В.І., професор кафедри, д.ю.н., професор, заслужений юрист України Шевченко А.Є., професор кафедри, д.ю.н., професор Н.А. Сердюк, доцент кафедри, к.ю.н., доцент Сіренко О.В.; *кафедра кримінального права та процесу*: завідувач кафедри, д.ю.н., доцент Максименцев М.Г., професор кафедри, д.ю.н., професор, заслужений юрист України Колб О.Г., професор кафедри, к.ю.н., професор, заслужений юрист України Антипов В.І., професор кафедри, д.ю.н., професор Лисенко В.В., професор кафедри, к.ю.н., професор Грицюк І.В., доцент кафедри, к.ю.н., доцент Павлюх О.А., доцент кафедри, к.ю.н., доцент Лазебний А.М., доцент кафедри, к.ю.н. Карпова В.Г., доцент кафедри, к.ю.н. Софієв С.О., доцент кафедри, к.ю.н. Любавіна В.П., доцент кафедри, к.ю.н. Лопашук Д.І., викладач кафедри Демченко І.А., викладач кафедри Нестерюк М.А.; *кафедра цивільного права та процесу*: завідувач кафедри, к.ю.н., професор Білянська Н.В., професор кафедри, д.ю.н., професор Чеховська І.В., професор кафедри, д.ю.н., професор Новицька Н.Б., доцент кафедри, к.ю.н., доцент Менів Л.Д., доцент кафедри, к.ю.н., доцент Самілик Л.О., доцент кафедри, к.ю.н., доцент Лаговська Н.А., доцент кафедри, к.ю.н., доцент Білоус Т.Й., доцент кафедри, к.ю.н. Котович І.О., доцент кафедри, к.ю.н., доцент Мілевська А.О.; *кафедра міжнародного права та права Європейського Союзу*: завідувач кафедри, к.ю.н., доцент Чернецька О.В.; *кафедра фінансового та податкового права*: завідувач кафедри, к.ю.н., професор Глух М.В.; *кафедра правничої лінгвістики*: завідувач кафедри, д.ю.н., доцент Миколаєць В.А., професор кафедри, д.ю.н., доцент Бодунова О.М. (гарант ОНП, науковий керівник).

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта навчально-наукового інституту права Державного податкового університету Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Університету державної фіскальної служби України (протокол № 10 від 26 липня 2021 року) та уточненої Вченою радою Державного податкового університету (протокол № 10 від 13 березня 2025 року).

Слухали:

Доповідь здобувача Л. В. Мерзлого на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні».

Доповідач обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, висвітлив стан її розробки, визначив зв'язок роботи з науковими програмами, планами та темами, мету та задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрив наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, навів дані про апробацію результатів дисертації та кількість публікацій, а також окреслив структуру дисертації.

Говорячи про актуальність теми, доповідач відзначив, що держава гарантує дотримання балансу між публічними і приватними інтересами застосуванням належної правової процедури в кримінальному провадженні до кожного суб'єкта кримінальних процесуальних правовідносин (стаття 2 КПК). Така діяльність держави підтверджується і удосконаленням Кримінального процесуального кодексу України: з початку повномасштабного вторгнення рф 38 раз до Кодексу внесено зміни (станом на 31.07.2025 р.), переважна частина яких встановлює відповідні правові процедури. Контроль за додержанням належної правової процедури на стадії досудового розслідування та під час міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні (екстрадиції, діяльності МКС) покладається на слідчого суддю, який у свою чергу теж зобов'язаний діяти відповідно до встановлених правил (процедур). Визначення місця слідчого судді у співробітництві з МКС, активізація використання у своїй правозастосовчій діяльності практики Європейського суду з прав людини, іноді – й Суду Європейського Союзу (Європейський суд, Суд справедливості) – засвідчує неординарну роль цього суб'єкта кримінального провадження у гарантуванні реалізації євроінтеграційних процесів в нашій державі.

Зважаючи також на те, що контрольна діяльність слідчого судді пронизує досудове розслідування і супроводжує прийняття важливих рішень щодо: застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій (зокрема й негласного характеру), реагування на скарги щодо рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора, рішення слідчого судді набувають особливого значення у оцінці додержання належної правової процедури в кримінальному провадженні та виконанні його завдань.

За даними судової статистики в загальній кількості справ і матеріалів

кримінального судочинства, основну питому вагу становлять клопотання, що розглядаються слідчими суддями, наприклад: в 2019 році слідчими суддями місцевих загальних судів розглянуто 1 млн. 60 тис. таких клопотань; у 2020 році – 709 тис. клопотань (зменшення пояснюється змінами до порядку проведення судових експертиз); у 2022 році – 411 тис.. У 2023 році кількість надійшовших слідчим суддям під час досудового розслідування лише клопотань щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження складала 685 тис., а у 2024 році – понад 686 тис. Також слід відмітити, що 8 % – 12 % клопотань повертаються слідчими суддями слідчому, прокурору, зокрема, як і такі, що внесені без дотримання належної правової процедури.

При цьому, на відміну від інституту судового контролю, процесуального статусу слідчого судді, категорія «належна правова процедура» не ставала предметом комплексного наукового пошуку і сприймається аксіоматично як завдання кримінального провадження. При цьому, концепт належної правової процедури визнається одним із найзагальніших і водночас фундаментальних явищ будь-якої демократичної сучасної правової держави. З точки зору понятійно-категоріального апарату кримінального процесуального права терміносистеми «належна правова процедура» і «слідчий суддя» є рівнопорядковими і взаємозалежними: наявність закріпленої законом правової процедури «запускає» механізм контрольної діяльності слідчого судді, а останній, у свою чергу, є суб'єктом застосування і перевірки дотримання такої процедури іншими учасниками кримінального провадження.

Вирішення поставлених завдань дозволило сформулювати ряд положень, що становлять наукову новизну дослідження, серед яких, зокрема:

По-перше, вперше предметом комплексного наукового пошуку обрано терміносистему «належна правова процедура в діяльності слідчого судді» і обґрунтовано доцільність сприйняття належної правової процедури в кримінальному провадженні не лише як суто теоретичної категорії, а й самодостатньої праксіологічної системи (явища), що об'єктивує діяльність слідчого судді та встановлює особливі зв'язки з процесуальним статусом цього суб'єкта.

По-друге, обґрунтовано, що під належною правовою процедурою у кримінальному провадженні доцільно розуміти регламентований кримінальним процесуальним законом (КПК) порядок (правила, алгоритм) необхідних для виконання завдань кримінального провадження дій та прийняття процесуальних рішень, що забезпечується і використовується суб'єктами, які ведуть кримінальне провадження та є доступним для суб'єктів, які залучаються до кримінальної процесуальної сфери; належна правова процедура у діяльності слідчого судді включає дотримання самим слідчим суддею та перевірку дотримання іншими учасниками кримінального провадження засад кримінального провадження, процесуальних засобів і способів їх реалізації, процесуальних гарантій прав і свобод учасників кримінального провадження, та прийняття у зв'язку з цим законних, обґрунтованих і справедливих рішень щодо: застосування заходів забезпечення кримінального провадження; проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних

дій; оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування, прокурора; деяких питань видачі осіб (екстрадиції); співробітництва з МКС.

По-третє, розглянуто зарубіжний досвід країн континентальної системи права щодо законодавчого закріплення концепції *due process* в кримінальному провадженні та використання її у діяльності слідчого судді, із окресленням спільних і відмінних рис кримінальних процесуальних законів у цьому напрямі.

Власне, системність і комплексність отриманих результатів як теоретико-методологічного, так і праксіологічного характеру знайшла своє відображення у – практичній діяльності правоохоронних органів України та освітньому процесі, що підтверджено відповідними актами впровадження результатів дисертаційного дослідження.

Емпіричну базу дослідження становлять правові позиції вищих судових інстанцій, практика ЄСПЛ, вітчизняна судова практика в межах предмету обраного дисертаційного дослідження.

Підсумовуючи наголосимо, що у дисертації окрему увагу приділено дослідженню суддівського розсуду як складової процесу ухвалення рішень слідчим суддею. Доведено, що розсуд виступає динамічним елементом процесуальної діяльності, який, з одного боку, обмежується належною правовою процедурою, а з іншого – забезпечує її гнучкість та адаптивність до конкретних обставин кримінального провадження. Крім того, виявлено низку проблемних питань теоретичного, законодавчого та практичного характеру, що виникають у діяльності слідчого судді, та запропоновано комплекс науково обґрунтованих рекомендацій щодо їх вирішення. Зокрема, обґрунтовано необхідність удосконалення кримінального процесуального законодавства, уточнення понятійно-категоріального апарату, а також розроблення єдиної концепції розвитку інституту слідчого судді та судового контролю в кримінальному провадженні. Таким чином, загалом сформовано цілісну наукову концепцію належної правової процедури в діяльності слідчого судді, яка має як теоретичне значення для розвитку кримінального процесуального права, так і практичну цінність для вдосконалення правозастосовної діяльності та законодавства України.

По завершенню доповіді аспіранту присутніми були поставлені такі **запитання:**

Чернецька О.В.: Які основні тенденції формування та розвитку концепції належної правової процедури Ви можете виокремити, проаналізувавши європейські стандарти кримінальної процесуальної діяльності?

Відповідь: Дякую за запитання. Концепція належної правової процедури визнається європейським стандартом і відображає реалізацію права на справедливий судовий розгляд. Маючи теоретико-методологічний характер і закріпленість у визначних міжнародно-правових актах, концепція *due process* прямо не відображена у понятійно-категоріальному апараті кримінального процесуального законодавства зарубіжних країн. Слідчий суддя є суб'єктом кримінального провадження більшості проаналізованих країн (європейських і пострадянського простору), проте – і найбільш неоднозначним для правових систем однієї правової сім'ї, з огляду приналежності до судових або слідчих

органів. У європейських країнах, здебільшого, відбувся перехід визнання слідчого судді від суб'єкта проведення розслідування до суб'єкта здійснення контролю проведення процесуальних (слідчих) дій та дотримання прав осіб. Хоча має місце і наділення слідчого судді широкими повноваженнями з досудового розслідування, при різних диференційованих формах кримінального провадження. Деякі країни функцію судового контролю залишають за судом, не виділяючи окремого суб'єкта для цього. КПК зарубіжних країн притаманні процедурні норми. Відсутність чіткої процедури виконання слідчим суддею (судом) повноважень в кримінальному провадженні становить ризики визнання процесу нікчемним. Поряд із цим визнання дотримання належної правової процедури одним із завдань кримінального провадження не властиве КПК держав пострадянського простору. Проте, деяким з них притаманне оперування терміносполукою «правова процедура» (подекуди – «належна правова процедура») у визначенні: призначення кримінального процесуального законодавства, поняття кримінального судочинства, провадження у справі, суттєвих порушень кримінального процесуального закону, принципів кримінального провадження, порядку здійснення процесуальних дій, зокрема, й слідчим суддею (цей суб'єкт виокремлено в КПК Молдови, Казахстану, Киргизької Республіки).

Лопанук Д.І.: Шановний Леонід Валерійович, яку роль відіграє розсуд в ухваленні рішень слідчим суддею?

Відповідь: Дякую за запитання. Розсуд як правозастосовча інтелектуально-вольова діяльність супроводжує процес ухвалення рішення слідчим суддею. Така діяльність об'єднує думки, судження, логіку, власний досвід і світогляд слідчого судді, а також закон, що у сукупності призводить до переконання обрати той чи інший варіант рішення. Ухвалення слідчим суддею рішення у кримінальному провадженні розцінюється як різновид пізнавально-практичної, розумово-вольової діяльності слідчого судді в межах реалізації ним своєї процесуальної контрольної функції, яка може бути триваючою в часі, має структуровану форму і призводить в результаті розсуду до переконання вибору відповідного варіанту вирішення клопотання, скарги чи користування власною ініціативою (дискрецією) щодо досліджуваних питань. Слідчий суддя використовує розсуд при: здійсненні перевіркової діяльності в межах контрольної функції додержання належної правової процедури у досудовому розслідуванні, процесуальної діяльності з екстрадиції, а також власному застосуванню належної правової процедури у прийнятті відповідних процесуальних рішень. Розсуд щодо оціночних понять пронизує усю діяльність слідчого судді.

Лисенко В.В.: Враховуючи окреслені Вами у роботі проблемні питання додержання і застосування належної правової процедури в діяльності слідчого судді, які напрямки законодавчого їх вирішення Ви бачите?

Відповідь: Дякую за запитання. На мою думку, з урахуванням моніторингу наукових досліджень, законотворчої діяльності парламенту, судової практики та власного досвіду, питаннями законотворчого характеру, які потребують вирішення, є: (а) уточнення: завдань кримінального провадження з

огляду на належність правової процедури (стаття 2 КПК); терміну «слідчий суддя» (пункт 18 частини першої статті 3 КПК); підстав повернення скарги (частина друга статті 304 КПК), клопотання (частина третя статті 172 КПК); поняття «судове рішення» (частина друга статті 110 КПК); процедури обрання/призначення слідчого судді (частина десята статті 128 Закону «Про судоустрій і статус суддів»); (б) визначення обов'язків слідчого судді в порядку статті 206 КПК; (в) узгодженість частини третьої статті 26 КПК із принципом диспозитивності; (г) визначення вимог до судового рішення (ухвали) слідчого судді; (д) закріплення права слідчого судді на повернення клопотання за заявою особи, яка його подала; (е) унормування можливості об'єднання в клопотанні однопредметних прохань; (ж) корегування назви статті 206-1 КПК.

Головуюча: Чи є ще запитання? Якщо немає, тоді переходимо до обговорення дисертації. Слово надається **науковому керівнику, доктору юридичних наук, доценту О.М. Бодуновій**, яка зазначила, що підготовлена Мерзлим Леонідом Валерійовичем на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні» є цілісним науковим дослідженням, що підтверджується результатами теоретико-правового аналізу як законодавчої бази, так і наукового доробку у сфері вивчення вказаної проблематики.

Складений здобувачем план дослідження дозволив охопити усі ключові питання теми дисертації і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому сприяло правильне визначення автором мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію.

Здобуті під час дослідження результати певною мірою заповнюють прогалини у висвітленні науково-теоретичних і прикладних питань. В обґрунтуванні авторських висновків у дисертації пропонується низка нових теоретично концептуальних та практико орієнтованих положень.

Специфіка теми дослідження, сформульовані мета і завдання визначили структуру дисертації, послідовність та логіку викладення матеріалу. Зміст дисертації свідчить про повноту і завершеність комплексного дослідження.

Робота оформлена в повній відповідності до вимог, які ставляться щодо дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

У цілому робота оцінена позитивно. Відмічено, що вона була виконана самостійно і автора можна вважати підготовленим науковцем. Було акцентовано увагу на тому, що науковий керівник робила лише окремі зауваження та вносила окремі корективи щодо розкриття обраної теми дослідження. В процесі написання дисертації здобувач тісно працював із науковим керівником, проте критично оцінюючи окремі зауваженнями, аргументовано відстоював свою особисту точку зору з певних питань.

Вищевикладене свідчить, що дисертаційне дослідження Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні», представляє самостійне, закінчене дослідження монографічного характеру, є оригінальним, актуальним, практично значимим і дозволяє зробити висновок, що робота відповідає

встановленим вимогам і може бути рекомендована до прилюдного захисту.

Головуюча: Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається доповідачам:

Кандидату юридичних наук, доценту Омельчук Л.В., яка підкреслила, що виконане Мерзлим Леонідом Валерійовичем дослідження присвячене актуальній проблемі, яка є важливою як для теорії, так і для практики.

Зазначена оцінка ґрунтується на результатах опрацьованих здобувачем та використаних у тексті дисертації наукових, навчальних і нормативно-правових джерел (всього 198 найменувань на 20 сторінках), а також виведених ним на цій основі елементів наукової новизни (всього 8 положень), кожен із яких відображено в певній рубриці, а саме: вперше – 3 науково обґрунтованих результати свого дослідження; удосконалено – 4 та дістало подальший розвиток – 1 положення.

Проведений аналіз опублікованих наукових розробок Л.В. Мерзлого засвідчив, що основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено у семи наукових публікаціях, серед яких 3 статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, 1 – у зарубіжному юридичному виданні та 3 тези наукових доповідей на науково-практичних заходах.

Виходячи з цього, варто визнати, що кількість праць та інших результатів цієї наукової розробки, у цілому та з формальної точки зору є достатньою для узагальнення та наукового обґрунтування вироблених її автором положень, висновків, рекомендацій і пропозицій по суті досліджуваної проблематики.

Про наукову новизну та практичну цінність цієї дисертації свідчать також й інші її положення, висновки та пропозиції, що відображені у відповідних розділах і підрозділах. Проте, як *побажання* доцільно було б висвітлити такі положення: дисертант у своїй роботі окрему увагу приділяє вивченню зарубіжного досвіду країн континентальної системи права щодо законодавчого закріплення концепції *due process* в кримінальному провадженні та використання її у діяльності слідчого судді, із окресленням спільних і відмінних рис кримінальних процесуальних законів у цьому напрямі. У цьому контексті доцільним було б окреслити які саме позитивні напрацювання країн автором було враховано при визначенні як теоретико-методологічних, так і законотворчих напрямків урегулювання належної правової процедури в діяльності слідчого судді в Україні.

Кандидату юридичних наук, доценту Лугиній Н.А., яка відзначила, що актуальність обраної Мерзлим Леонідом Валерійовичем теми дисертаційного дослідження не викликає сумнівів і заперечень, адже на сьогодні немає достатньої бази монографічних досліджень, присвячених комплексному аналізу «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні».

У результаті проведеного наукового дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, запропонованих особисто здобувачем. Водночас, рецензент підкреслив, що виконане Мерзлим Леонідом Валерійовичем дослідження є актуальним і своєчасним, а положення та

висновки, які містяться у дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані.

При дослідженні застосовано ряд методів, обраних автором з урахуванням специфіки поставленої мети, а також об'єкта і предмета дослідження.

У дисертації автор продемонстрував рівень своєї професійної зрілості та наукової кваліфікації. Обґрунтованість наукових положень дисертації та достовірність одержаних результатів підтверджена теоретичною та методологічною базою дослідження, критичним аналізом та узагальненням праць вітчизняних і зарубіжних учених.

Дослідження фахово структуроване і відзначається цілісною логічною побудовою. Розділи і підрозділи взаємопов'язані між собою і показують послідовність аналізу досліджуваних юридичних явищ. При поділі розділів основного тексту на підрозділи автором дотримані правила пропорційності і взаємозв'язку. Мета і завдання, які визначені автором у вступі, знайшли відображення у змісті і тексті дослідження.

Проте, присутні дискусійні положення, на яких слід зупинитися, адже аналізуючи наукові підходи вчених щодо тлумачення окремих понять та положень, пов'язаних із категорією «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні, здобувач переважно обмежується узагальненням існуючих наукових позицій та на їх основі пропонує окремі уточнення чи доповнення. Разом із тим у роботі простежується недостатній рівень критичного аналізу наукових підходів, що, на нашу думку, дещо знижує дискусійність дослідження. Вважаємо, що дисертанту доцільно було б активніше застосовувати критичний підхід до оцінки наукових позицій авторів, що лише підвищило б аргументованість та обґрунтованість власних наукових висновків і пропозицій.

Рецензентом відмічено, що в цілому, дослідження відображає вміння автора довести свої судження та дискутувати при оцінці наукових поглядів опонентів. Основні висновки і пропозиції, сформульовані автором, викладені чітко, без двозначності, прозоро; головні тези наведені комплексно, системно. Аргументи не суперечать один одному і є достатніми та переконливими.

Висновки дисертації містять головні наукові результати, отримані дисертантом особисто, синтезують накопичену у змісті інформацію відповідно до сформульованих у вступі загальної мети і конкретних завдань.

Таким чином, дисертація Мерзлого Леоніда Валерійовича є цілісним, самостійним, завершеним монографічним дослідженням важливої наукової і практичної проблеми, відповідає встановленим вимогам та профілю наукової спеціальності 081 «Право»

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

Доктор юридичних наук, професор Лисенко В.В., який зауважив, що здобувач у своїй дисертації досяг поставленої мети. Зокрема, ним сформульовано ряд положень, що мають важливе теоретичне та практичне значення. У роботі вдало використано зарубіжну наукову літературу та джерела. Матеріал викладається логічно та послідовно.

Отже, можна зробити висновок, що подане дисертаційне дослідження має

закінчений вигляд. Його зміст має внутрішню логічну побудову. Дисертація Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні» є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, у якому обґрунтовується низка наукових положень та висновків, що відзначаються новизною у теоретичному плані і є важливими для юридичної практики, а також може бути рекомендовано для подання до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, доцент Максименцев М.Г. зазначив, що дисертантом опрацьовано значний масив наукової літератури, яка прямо чи опосередковано стосується теми дисертаційного дослідження. Зокрема, автором проаналізовано нормативно-правові акти, документальні та статистичні джерела, а також сучасні наукові праці, присвячені проблемам забезпечення належної правової процедури у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні. Це свідчить про високий рівень обізнаності здобувача з досліджуваною проблематикою та належну обґрунтованість сформульованих у роботі наукових висновків.

Кандидат юридичних наук, доцент Сіренко О.В. наголосила, що результати дисертаційного дослідження становлять інтерес для науковців, практиків та всіх, хто досліджує або цікавиться проблемами належної правової процедури у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні, та сприятимуть подальшому розвитку наукових підходів до окресленого наукового завдання.

Підкреслено, що дисертаційне дослідження виконане якісно та на високому науковому рівні, а отримані результати мають об'єктивний і науково обґрунтований характер. Позитивною рисою роботи є здатність автора аргументовано відстоювати власну позицію, вести наукову дискусію з іншими дослідниками, послідовно, логічно та системно викладати матеріал. Структура дисертації є продуманою та цілісною, а загальні висновки переконливо демонструють ступінь вирішення наукової проблеми, окресленої у вступі. Крім того, здобувач має достатню кількість наукових публікацій у фахових виданнях та опублікованих тез доповідей на наукових конференціях. Дисертаційна робота виконана самостійно, має комплексний і завершений характер.

Загалом результати дисертаційного дослідження мають як теоретичне, так і практичне значення. У зв'язку з цим дисертаційну роботу Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні» може бути рекомендовано до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук, професор Новицька Н.Б. звернула увагу на методологічні засади дисертаційної роботи, підкресливши їх належну обґрунтованість та доцільність для розкриття основних положень дослідження. Відзначено, що у роботі піднято актуальні проблеми забезпечення належної правової процедури у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні та запропоновано шляхи їх вирішення, які можуть мати практичне значення. На її думку, дисертація Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему

«Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні» відповідає встановленим вимогам і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, доцент Павлюх О.А. також акцентувала увагу на актуальності теми дослідження та науковій новизні отриманих результатів, підтримала позицію попередніх доповідачів і запропонувала винести на голосування питання щодо рекомендації дисертаційної роботи Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

ВИСНОВОК

щодо дисертації Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні»

Обґрунтування вибору теми дослідження. Попри виклики режиму воєнного стану, реформаційні процеси в Україні не припиняються, а конституційні приписи про те, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються найвищою соціальною цінністю (стаття 3 Конституції України) набувають підвищеної уваги та забезпечення їх реалізації у будь-якій сфері, особливо – кримінальній процесуальній, зумовленій вчиненням кримінального правопорушення і об'єктивним обмеженням прав особи. Базис належної правової процедури у вітчизняній правовій системі складають і положення статті 1, частини першої статті 8, частини другої статті 19 Основного Закону, а для судді (у тому числі й слідчого судді) діє спеціальна конституційна норма, згідно якої він зобов'язаний керуватися верховенством права (частина перша статті 129 Конституції України).

Держава гарантує дотримання балансу між публічними і приватними інтересами застосуванням належної правової процедури в кримінальному провадженні до кожного суб'єкта кримінальних процесуальних правовідносин (стаття 2 КПК).

Така діяльність держави підтверджується і удосконаленням Кримінального процесуального кодексу України: з початку повномасштабного вторгнення РФ 38 раз до Кодексу внесено зміни (станом на 31.07.2025 р.), переважна частина яких встановлює відповідні правові процедури. Знаковою подією стало унормування (введення до КПК Розділу IX-2, 03.05.2022 р.) співробітництва з МКС, з метою поширення його юрисдикції на осіб (громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства), які на момент вчинення злочину, що підпадає під юрисдикцію МКС, були підпорядковані та/або діяли, з метою здійснення збройної агресії проти України, та/або на підставі рішень (наказів, розпоряджень тощо) посадових осіб, військового командування, або органів державної влади РФ або іншої країни, що здійснювала агресію, або сприяла її здійсненню проти України.

Контроль за додержанням належної правової процедури на стадії досудового розслідування та під час міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні (екстрадиції, діяльності МКС) покладається на слідчого суддю, який у свою чергу теж зобов'язаний діяти відповідно до встановлених правил (процедур).

Визначення місця слідчого судді у співробітництві з МКС, активізація використання у своїй правозастосовчій діяльності практики Європейського суду з прав людини, іноді – й Суду Європейського Союзу (Європейський суд, Суд справедливості) – засвідчує неординарну роль цього суб'єкта кримінального провадження у гарантуванні реалізації євроінтеграційних процесів в нашій державі.

Зважаючи також на те, що контрольна діяльність слідчого судді пронизує досудове розслідування і супроводжує прийняття важливих рішень щодо: застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій (зокрема й негласного характеру), реагування на скарги щодо рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування чи прокурора, рішення слідчого судді набувають особливого значення у оцінці додержання належної правової процедури в кримінальному провадженні та виконанні його завдань.

За даними судової статистики в загальній кількості справ і матеріалів кримінального судочинства, основну питому вагу становлять клопотання, що розглядаються слідчими суддями, наприклад: в 2019 році слідчими суддями місцевих загальних судів розглянуто 1 млн. 60 тис. таких клопотань; у 2020 році – 709 тис. клопотань (зменшення пояснюється змінами до порядку проведення судових експертиз); у 2022 році – 411 тис.. У 2023 році кількість надійшовших слідчим суддям під час досудового розслідування лише клопотань щодо застосування заходів забезпечення кримінального провадження складала 685 тис., а у 2024 році – понад 686 тис. Також слід відмітити, що 8 % – 12 % клопотань повертаються слідчими суддями слідчому, прокурору, зокрема, як і такі, що внесені без дотримання належної правової процедури.

Логікосемантичну організацію діяльності слідчого судді забезпечує належна правова процедура, яка упорядковує взаємопов'язані, взаємозумовлені, взаємодіючі поняття і категорії у певне системне утворення – порядок: подання клопотання, розгляду клопотання, прийняття рішення, оформлення ухвали тощо.

Сформовані теоретико-методологічні конструкції та процедурні здобутки прикладного характеру дозволяють оптимально, ефективно і якісно забезпечити реалізацію завдань кримінального провадження.

На відміну від інституту судового контролю, процесуального статусу слідчого судді, категорія «належна правова процедура» не ставала предметом комплексного наукового пошуку і сприймається аксіоматично як завдання кримінального провадження. При цьому, концепт належної правової процедури визнається одним із найзагальніших і водночас фундаментальних явищ будь-якої демократичної сучасної правової держави.

З точки зору понятійно-категоріального апарату кримінального процесуального права терміносистеми «належна правова процедура» і «слідчий

суддя» є рівнопорядковими і взаємозалежними: наявність закріпленої законом правової процедури «запускає» механізм контрольної діяльності слідчого судді, а останній, у свою чергу, є суб'єктом застосування і перевірки дотримання такої процедури іншими учасниками кримінального провадження. Тому вбачається доцільність ширшого використання такого методу наукового пізнання як дедукція і проведення комплексних досліджень взаємопов'язаних об'єктів, явищ в одній сфері суспільних відносин, взаємодія яких повинна призвести до спільного результату – виконання завдань кримінального провадження.

Таке поєднання має на меті і практичну складову – виявлення проблемних питань в діяльності слідчого судді, помилок у його рішеннях та внесення пропозицій щодо їх усунення.

Наведене засвідчує актуальність обраного напрямку наукової розвідки, дозволяє концептуально осмислити теоретико-методологічні засади належної правової процедури в діяльності слідчого судді, доцільність розвитку цієї категорії, вектори її застосування слідчим суддею та, вивчивши наукові думки, проблеми правозастосування, зарубіжний досвід, запропонувати авторське бачення розуміння та удосконалення законодавчого і практичного забезпечення реалізації кримінального процесуального статусу слідчого судді у контексті застосування і контролю додержання належної правової процедури в кримінальному провадженні.

В основу обраного дослідження покладено наукові доробки вчених із вивчення інституту судового контролю в кримінальному провадженні, діяльності слідчого судді, застосування належної правової процедури: Т.М. Барабаш, Н.О. Бойко, А.Ф. Бондюка, О.В. Бурлака, Д.А. Бялковського, В.С. Гнатенка, О.В. Ігнатюка, Т.Г. Ільєвої, О.В. Капліної, М.В. Кобак, А.А. Коваль, І.І. Котюка, М.А. Макарова, І.Б. Малеха, Г.М. Мамки, О.П. Мілевського, В.С. Могили, К.В. Николиної, Л.В. Омельчук, М.А. Погорєцького, О.І. Полюховича, В.О. Попелюшка, В.О. Рибалки, Д.В. Сімоновича, Ю.В. Скрипінної, О.О. Торбаса, Р.І. Тракала, Ю.М. Харковця, І.С. Шаповалової, С.Л. Шаренко, І.І. Шепітька, та ін.

Удосконаленням порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану присвяченні наукові праці В.І. Антипова, Д.І. Лопашука, В.В. Топчія та інших, в яких розглядалися питання справедливого покарання агресора за воєнні злочини та злочини проти людяності під час повномасштабного збройного вторгнення РФ в Україну, що теж послужило основою для дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2021–2025 р.р., затверджених загальними зборами НАПрН України 26.03.2021 р. № 12-21, у межах Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021; Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021).

Тема дисертації затверджена Вченою радою Університету державної

фіскальної служби України (протокол № 10 від 26 липня 2021 року) з уточненням Вченою радою Державного податкового університету (протокол № 10 від 13 березня 2025 року).

Мета і завдання дослідження. У дисертаційній роботі поставлено за мету на підставі вивчення, аналізу та узагальнення правозастосовчої практики, нормотворення і наукових досягнень дослідити використання належної правової процедури в діяльності слідчого судді, міжпредметні зв'язки категорій «належна правова процедура» і «слідчий суддя», виявити помилки у рішеннях слідчого судді, інші проблемні питання у діяльності цього суб'єкта в контексті додержання належної правової процедури та окреслити шляхи їх вирішення.

Визначена мета наукового дослідження зумовила необхідність розв'язання таких завдань:

- проаналізувати стан наукової розробленості категорії «належна правова процедура» та інституту слідчого судді в кримінальному провадженні;
- визначити сутність та з'ясувати генезис понятійного апарату терміносистеми «належна правова процедура в діяльності слідчого судді»;
- вивчити зарубіжний досвід законодавчого врегулювання належної правової процедури в діяльності слідчого судді;
- охарактеризувати діяльність слідчого судді у контексті застосування категорії «належна правова процедура»;
- розглянути додержання належної правової процедури у рішеннях слідчого судді;
- виявити взаємозв'язок суддівського розсуду слідчого судді і належної правової процедури у кримінальному провадженні;
- провести моніторинг проблемних питань належної правової процедури в діяльності слідчого судді та окреслити шляхи їх вирішення;
- запропонувати напрями удосконалення кримінального процесуального закону щодо забезпечення належної правової процедури в діяльності слідчого судді.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають при контрольній діяльності слідчого судді щодо додержання належної правової процедури відповідними суб'єктами в кримінальному провадженні та застосування такої процедури самим слідчим суддею.

Предметом дослідження є категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить сукупність методів і прийомів наукового пізнання як загальнонаукових (діалектичний, історичний, логічний, системний аналіз тощо), так і спеціальних (документального аналізу, порівняльно-правового тощо). *Діалектичний* метод пізнання процесів, що відбуваються під час формування теоретико-правових засад урегулювання кримінального провадження, використання у ньому понять, категорій і термінів, пов'язаних із належною правовою процедурою в діяльності слідчого судді, дозволив розглянути їх у розвитку та взаємозв'язку, виявити усталені напрями і закономірності в цілому (розділи 1–2). *Системний аналіз* сприяв визначенню правової природи і видів понять та категорій у кримінальному

провадженні, їх використання у діяльності слідчого судді, розумінню останньої як системного явища, а також узагальненню пропозицій щодо удосконалення кримінального процесуального закону (підрозділи 1.2, 2.1–2.4). Застосування *історико-правового* методу передбачало вивчення стану наукової розробленості категорії «належна правова процедура», інституту судового контролю, статусу слідчого судді та генезису понятійного апарату терміносистеми «належна правова процедура в діяльності слідчого судді» (підрозділи 1.1, 1.2). *Формально-логічний* метод застосовувався при аналізі змісту понятійно-категоріального апарату сфери діяльності слідчого судді, зокрема терміносистем: «інститут судового контролю», «інститут слідчого судді», «процедура судового контролю», «судово-контрольні процедури», «належна правова процедура»; терміносполук: «правова процедура», «слідчий суддя», «внутрішні переконання», «оціночні поняття», «повноваження слідчого судді», «рішення слідчого судді», «дискреційні повноваження слідчого судді», «незмінність слідчого судді в кримінальному провадженні» та ін.; визначенні змісту основних категорій дослідження; характеристиці вітчизняного і зарубіжних законів у кримінальній процесуальній сферах щодо законодавчого врегулювання належної правової процедури в діяльності слідчого судді; розумінні суддівського розсуду; проведенні моніторингу рішень слідчого судді та проблемних питань у застосуванні належної правової процедури в діяльності слідчого судді (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); *догматичний метод* – використано при тлумаченні юридичних категорій, для поглиблення й уточнення понятійно-термінологічного апарату, опрацюванні рішень судових рішень, позицій Верховного Суду, ЄСПЛ (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); *документальний аналіз* – при опрацюванні різного роду нормативно-правових документів (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4); *порівняльно-правовий* – у процесі аналітичного огляду законодавчого врегулювання належної правової процедури в діяльності слідчого судді (підрозділ 2.1); генезису понятійного апарату терміносистеми «належна правова процедура в діяльності слідчого судді» (підрозділ 1.2); зарубіжного досвіду (підрозділ 1.3); вивченні науково-практичних і законотворчих пропозицій щодо удосконалення застосування належної правової процедури в діяльності слідчого судді (підрозділи 1.1, 2.4); *статистичний* – при опрацюванні змін до КПК України, матеріалів судової практики, моніторингу судових рішень (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 2.4).

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертаційного дослідження склали наукові праці фахівців в галузі загальної теорії держави і права, кримінального процесуального права, міжнародного права, термінознавства.

Нормативну базу дисертаційного дослідження становлять приписи Конституції України, чинних нормативно-правових актів, міжнародно-правових актів, які регулюють суспільні відносини, пов'язані із кримінальним провадженням.

Інформаційною й емпіричною основою дослідження стали: дані щодо проведених дисертаційних досліджень; законотворча діяльність щодо удосконалення КПК України; правові позиції вищих судових інстанцій, практика ЄСПЛ, вітчизняна судова практика.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що за характером розглянутих питань дисертація є новим за змістом комплексним теоретико-праксіологічним дослідженням діяльності слідчого судді в кримінальному провадженні. До положень, які мають ступінь наукової новизни, відносяться:

вперше:

- предметом комплексного наукового пошуку обрано терміносистему «належна правова процедура в діяльності слідчого судді» і обґрунтовано доцільність сприйняття належної правової процедури в кримінальному провадженні не лише як суто теоретичної категорії, а й самодостатньої праксіологічної системи (явища), що об'єктивує діяльність слідчого судді та встановлює особливі зв'язки з процесуальним статусом цього суб'єкта;

- обґрунтовано, що під належною правовою процедурою у кримінальному провадженні доцільно розуміти регламентований кримінальним процесуальним законом (КПК) порядок (правила, алгоритм) необхідних для виконання завдань кримінального провадження дій та прийняття процесуальних рішень, що забезпечується і використовується суб'єктами, які ведуть кримінальне провадження та є доступним для суб'єктів, які залучаються до кримінальної процесуальної сфери; належна правова процедура у діяльності слідчого судді включає дотримання самим слідчим суддею та перевірку дотримання іншими учасниками кримінального провадження засад кримінального провадження, процесуальних засобів і способів їх реалізації, процесуальних гарантій прав і свобод учасників кримінального провадження, та прийняття у зв'язку з цим законних, обґрунтованих і справедливих рішень щодо: застосування заходів забезпечення кримінального провадження; проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій; оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів досудового розслідування, прокурора; деяких питань видачі осіб (екстрадиції); співробітництва з МКС;

- розглянуто зарубіжний досвід країн континентальної системи права щодо законодавчого закріплення концепції *due process* в кримінальному провадженні та використання її у діяльності слідчого судді, із окресленням спільних і відмінних рис кримінальних процесуальних законів у цьому напрямі;

удосконалено:

- теоретико-методологічні підходи до розуміння судового контролю як інституту кримінального процесуального права та некоректності терміносполуки «інститут слідчого судді»;

- поняття «рішення слідчого судді» як судового акта у формі ухвали з процесуальних питань, віднесених до компетенції слідчого судді, спрямованого на виконання завдань кримінального провадження та реалізацію функції судового контролю у досудовому розслідуванні відповідно до належної правової процедури, яким встановлюються права і обов'язки для суб'єктів кримінальних процесуальних правовідносин, залучених до тієї чи іншої процесуальної діяльності (слідчих (розшукових) дій, заходів забезпечення кримінального провадження, екстрадиції тощо);

– сприйняття розсуду слідчого судді у контексті додержання належної правової процедури як: об'єктивно обмеженого – належною правовою процедурою, передбаченою КПК і суб'єктивно обмеженого або відносно необмеженого – залежно від такої обмеженості формуються моделі діяльності слідчого судді;

– законодавчі положення КПК України в частині правового регулювання: уточнення: завдань кримінального провадження з огляду на належність правової процедури (стаття 2 КПК); терміну «слідчий суддя» (пункт 18 частини першої статті 3 КПК); підстав повернення скарги (частина друга статті 304 КПК), клопотання (частина третя статті 172 КПК); поняття «судове рішення» (частина друга статті 110 КПК); процедури обрання/призначення слідчого судді (частина десята статті 128 Закону «Про судоустрій і статус суддів»); визначення обов'язків слідчого судді в порядку статті 206 КПК; узгодженості частини третьої статті 26 КПК із принципом диспозитивності; вимог до судового рішення (ухвали) слідчого судді; закріплення права слідчого судді на повернення клопотання за заявою особи, яка його подала; можливості об'єднання в клопотанні однопредметних прохань; корегування назви статті 206-1 КПК та ін.;

дістали подальшого розвитку:

– а) стан наукової розробленості категорії «належна правова процедура» та інституту судового контролю, статусу слідчого судді в кримінальному провадженні із виявленням аксіоматичного сприйняття належної правової процедури у кримінальній процесуальній сфері з позиції завдання кримінального провадження і розуміння судового контролю напярмом (видом) діяльності із сукупністю повноважень слідчого судді; а також хаотичного оперування такими терміносистемами як: «інститут судового контролю», «інститут слідчого судді», «процедура судового контролю», «судово-контрольні процедури»; б) поняття повноважень слідчого судді, під якими пропонується розуміти систему прав та обов'язків, що мають владний характер і спрямовані на забезпечення реалізації функції судового контролю застосування та дотримання належної правової процедури в досудовому провадженні та при застосуванні процедури екстрадиції особи, співробітництві із МКС, які здійснюються у формах та порядку, передбачених КПК для досягнення завдань кримінального провадження; в) доцільність необмеженості належної правової процедури в діяльності слідчого судді лише судовим контролем, а також впливу належної правової процедури (необхідності її додержання) на модель повноважень слідчого судді: правозабезпечувальних, дозвільних, організаційних, процедурних; г) вимоги до ухвали слідчого судді: законною є ухвала, постановлена слідчим суддею згідно із додержанням належної правової процедури, встановленої КПК для цього процесуального рішення; обґрунтованою – ухвала, постановлена на підставі доводів осіб, які подали клопотання про прийняття відповідного процесуального рішення, підтверджених доказами, або на підставі підтверджених доказами обставин, з'ясованих слідчим суддею за власною ініціативою; вмотивованою – ухвала слідчого судді, в якій наведено належні і достатні мотиви та підстави її постановлення; г) диференційований характер діяльності слідчого судді, що зумовлює теоретико-прикладну класифікацію його повноважень за

різними критеріями: предмет правового регулювання; напрями діяльності; мета правового регулювання; характер повноважень (активний, пасивний, владний); процесуальна форма здійснення; характер питань, що вирішуються, тощо; д) проведення моніторингу та оцінки використання категорії «належна правова процедура» в діяльності слідчого судді; е) проведення моніторингу та оцінки використання категорії «належна правова процедура» в діяльності слідчого судді; є) вивчення генезису терміносполук «правова процедура» і «слідчий суддя», що виникли в різні історичні періоди розвитку права (у тому числі, й кримінального процесуального) у різних правових системах; ж) переконання, що відсутність чіткої процедури виконання слідчим суддею (судом) повноважень в кримінальному провадженні становить ризики визнання процесу нікчемним (за прикладом європейських країн); з) етапи та підетапи в діяльності слідчого судді щодо розгляду клопотань про вчинення відповідних процесуальних дій, пов'язаними із перевіркою дотримання належної правової процедури; и) з'ясування недоліків ухвал слідчого судді: неврахування можливості прийняття рішення слідчим суддею у випадках, коли недоліки клопотання не впливають по суті на його зміст і можуть бути усунені у судовому засіданні; відсутність однастайності у постановленні ухвал іменем України; не встановлення строку для усунення недоліків або встановлення максимального строку (72 години) при його об'єктивній недоцільності; і) роздуми щодо співвідношення розсуду і внутрішнього переконання слідчого судді та впливу на ці процеси належної правової процедури; використання слідчим суддею оціночних понять; й) вектори проблемних питань додержання і застосування належної правової процедури в діяльності слідчого судді та шляхів їх вирішення: теоретико-методологічного, законотворчого, практичного характеру.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані висновки й пропозиції впроваджено у:

- *науково-дослідній сфері* – для подальшого розвитку теоретичних положень діяльності слідчого судді щодо додержання належної правової процедури відповідними суб'єктами в кримінальному провадженні та застосування такої процедури самим слідчим суддею;

- *законотворчій діяльності* – під час підготовки змін до чинного законодавства України з питань дотримання належної правової процедури в кримінальному провадженні та при застосуванні такої процедури слідчим суддею;

- *освітньому процесі* – матеріали дисертації можуть бути використані у процесі викладання курсу «Кримінальне процесуальне право: Судове провадження», та окремих спецкурсів, пов'язаних із питаннями діяльності слідчого судді у кримінальному провадженні (акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження Державного податкового університету від 02.03.2024 р.);

- *у правозастосовній сфері* – як рекомендації для удосконалення методики діяльності слідчого судді в кримінальному провадженні (довідка Ірпінського міського суду Київської області №8310 від 13.02.2024 року та Білоцерківського міськрайонного суду Київської області №5/6463/2024 від 12.11.2024 року).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення дисертації

обговорювалися на кафедрі кримінального права та процесу Державного податкового університету. Результати дослідження, теоретичні та практичні висновки і рекомендації оприлюднені в доповідях та повідомленнях на трьох Міжнародних науково-практичних конференціях, зокрема: «Formation of innovative potential of world science. II International Scientific and Theoretical Conference» (м. Тель Авів, Ізраїль, 26 листопада 2021 року); III Міжнародній науковій конференції «Інновації та науковий потенціал світу» (м. Хмельницький, 10 листопада 2023 року); Всеукраїнській науково-практичній конференції до Дня науки та 30-ти річчя Національної академії правових наук України «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених» (м. Київ, 18 травня 2023 року).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковано в семи наукових працях, серед яких три статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, одна – у зарубіжному юридичному виданні та три тези наукових доповідей на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, двох розділів, що охоплюють сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (198 найменувань на 20 сторінках) і 4 додатків на 6 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 179 сторінок.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Мерзлий Л. В. Вплив категорії «належна правова процедура» на розсуд слідчого судді у кримінальному провадженні. *Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика)*. 2021. Випуск 16. С. 238–249. URL: <https://journals.dpu.kyiv.ua/index.php/law/article/view/298/283>

2. Мерзлий Л. В. Додержання належної правової процедури в ухвалах слідчого судді. *Збірник «Науковий вісник УжНУ. Серія: Право»*. 2023. Випуск 80. Частина 2. С. 171–176. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/296968/289949>

3. Мерзлий Л. Діяльність слідчого судді у контексті застосування категорії «належна правова процедура». *Наше право*. 2024. № 3. С. 372–378. URL: https://nashe-pravo.unesco-socio.in.ua/wp-content/uploads/archive/NP-2024-3/NP_2024_3_372.pdf

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

4. Мерзлий Л. В. Наукова розробленість категорії «належна правова процедура» та інституту слідчого судді в кримінальному процесі України. *Formation of innovative potential of world science. II International Scientific and Theoretical Conference* (Vol. 1), November 26, 2021. Tel Aviv, State of Israel. С. 74–76. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/issue/view/26.11.2021/662>

5. Мерзлий Л. В. Слідчий суддя у кримінальному провадженні: історико-праксіологічний погляд. *Всеукраїнська науково-практична конференція до Дня науки та 30-ти річчя Національної академії правових наук України «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених»* (м. Київ, 18 травня 2023 р.). Київ, 2023. С. 1008–1012. URL: https://lawmaking.academy/wp-content/uploads/KRC_conf-Aktualni-pytannya-traven_2023.pdf

6. Мерзлий Л. В. Належна правова процедура звернення до слідчого судді з клопотанням: окремі нормативні і практичні аспекти. *III Міжнародна наукова конференція «Інновації та науковий потенціал світу»* (м. Хмельницький, 10 листопада 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 110–112. URL: <https://archive.mend.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/10.11.2023/44>

які додатково відображають наукові результати дисертації:

7. Мерзлий Л. Належна правова процедура в діяльності слідчого судді у європейських країнах. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. № 4 (48). С. 393–399. (Польща). URL: <https://kelmezasopisma.com/ua/viewpdf/9113>

Характеристика особистості здобувача. Мерзлий Леонід Валерійович народився 17 вересня 1985 року в місті Києві.

Здобув вищу освіту в Київському університеті права НАН України, рік закінчення – 2008. Освітньо-кваліфікаційний рівень – спеціаліст, спеціальність «Правознавство», кваліфікація «Юрист».

В 2020 році призначений на посаду судді Ірпінського міського суду Київської області. З 2023 року обраний головою вказаного суду.

Аспірант кафедри кримінального права та процесу Державного податкового університету.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення в дисертації матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті попередньої експертизи дисертації Мерзлого Леоніда Валерійовича і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Мерзлого Леоніда Валерійовича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження

Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Мерзлого Леоніда Валерійовича на тему «Категорія «належна правова процедура» у кримінальній процесуальній діяльності слідчого судді в Україні» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні фахового семінару кафедр навчально-наукового інституту права: «за» – 33; «проти» – немає; «утримались» – немає.

**Голова фахового семінару,
заступник директора з наукової роботи
навчально-наукового інституту права
Державного податкового університету
кандидат юридичних наук, доцент**

Наталія ЛАГОВСЬКА